

จิตรกรรมเรือกอและ

ประวัติและวิวัฒนาการของเรือกอและ

สันนิษฐานว่าเรือกอและน่าจะเกิดขึ้นก่อนสมัยสุโขทัย ข้อสันนิษฐานดังกล่าวสืบเนื่องมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ ดังนี้คือ

1. การเข้ามาของมุสลิมในประเทศไทยในสมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1800-1921) นั้น มุสลิมอาศัยอยู่ในนครศรีธรรมราชตลอดจนถึงมะละกา และมีหลักฐานที่แสดงว่าในสมัยสุโขทัยนั้นประเทศไทยมีการติดต่อกับประเทศมุสลิม เช่น อินโดนีเซีย อาหรับ ทั้งนี้ในสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และพระเอกาทศรถ (พ.ศ. 2133-2148) ตำแหน่งเสนา-บดีทางการคลังและการทำเรื่อนั้นนิยมใช้ชาวเปอร์เซีย ซึ่งก็ใช้กันเป็นประเพณีสืบต่อมาจนตลอดสมัยอยุธยาและธนบุรี

2. มุสลิมในภาคใต้มีความชำนาญในการใช้เรือ คนไทยทางภาคใต้รู้จักการใช้เรืออย่างชำนาญมากกว่าคนไทยในภาคกลาง เหตุผลหนึ่งที่สำคัญคือ การอยู่ติดลำน้ำและฝั่งทะเล และหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า ชุนนางเชื้อสายอาหรับมุสลิมมีความสามารถเป็นอย่างยิ่งในด้านการค้าทางทะเล รัฐบาลก็ได้ตำแหน่งเป็นเจ้าของท่าเรือเป็นจำนวนมาก จนกลายเป็นตำแหน่งสืบทอดแบบประเพณีจึงสันนิษฐานได้ว่า ชาวมุสลิมในภาคใต้มีความคุ้นเคยและชำนาญในการใช้เรือมาตั้งแต่สมัยโบราณ และสืบทอดความชำนาญทางด้าน การเดินเรือและการประมงให้แก่ลูกหลาน

3. ปรากฏเรื่องราวของเรือและในสมัยสุโขทัย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พอสรุปและสันนิษฐานได้ว่าเรือกอและ และการเข้ามามีรากฐานในภาคใต้ตอนล่างของชาวมุสลิม และเนื่องจากชาวมุสลิมในภาคใต้มีความชำนาญพิเศษในการออกทะเล ดังนั้นกลุ่มชนนี้จึงยึดอาชีพการประมง และเนื่องจากเป็นชาวพื้นเมืองที่มีทุนทรัพย์น้อย จึงมีการคิดประดิษฐ์เครื่องมือในการออกทะเลเพื่อทำการประมงทำให้เกิด “เรือกอและ” ขึ้น สันนิษฐานว่าการวาดลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและน่าจะกำเนิดขึ้นเมื่อเกือบ 1 ศตวรรษที่ผ่านมา สืบเนื่องจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ดังนี้

1. ปรากฏเรือกอและที่มีการเขียนลวดลายจิตรกรรม สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. ปรากฏการแข่งขันเรือกอและที่มีการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมในราวประมาณ พ.ศ. 2487 ในสมัยที่ขุนจรรยาวิเศษ (เที่ยง จรรยาวิเศษ บุญยพัทธ์) ดำรงตำแหน่งข้าหลวงประจำจังหวัดปัตตานี
3. จากการสอบถามช่างต่อเรือในท้องถิ่น พอสรุปและสันนิษฐานได้ว่าชาวไทยมุสลิมเริ่มมีการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและในสมัยรัตนโกสินทร์ราว 1 ศตวรรษที่ผ่านมาเพราะเนื่องจากชาวไทยมุสลิมในเขตชายแดนภาคใต้ที่มีวัฒนธรรมทางศิลปะมาตั้งแต่บรรพชนซึ่ง แสดงให้เห็นปรากฏในด้านการประดับตกแต่งการแต่งกายและทางด้านสถาปัตยกรรม ผนวกกับเนื่องจากชาวประมงหรือนักบวชเหล่านี้ได้เคยเห็นความงามวิจิตรของเรือในพระราชพิธีทางภาคกลาง จึงเกิดความประทับใจและมีความปรารถนาที่จะตกแต่งเรือกอและของตนเองให้ดูสวยงาม หลังจากบ้านเมืองมีความสงบสุขสิ้นภัยจากสงครามและความวุ่นวายการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและจึงเกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

วุฒิ วัฒนสิน. 2542. ลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและในจังหวัดปัตตานี. ปัตตานี :คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.